

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته تحصیلی: اقتصاد

گرایش علوم اقتصادی

عنوان:

بررسی ترجیحات سرمایه گذاری مشتریان بانک ها بین حسابهای بلندمدت بانکی و بازارهای مالی

(با تاکید بر ارزش و سهام)

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر علیرضا دقیقی اصلی

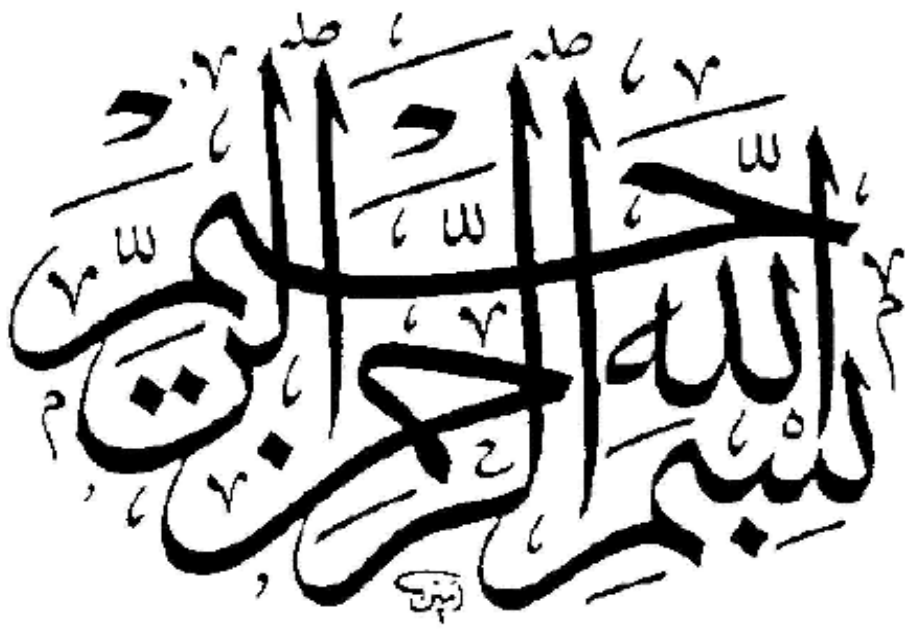
استاد مشاور:

سرکار خانم دکتر مرجان دامن کشیده

نگارش:

عاطفه ساروقی

تیر ۹۱

چکیده

پژوهش حاضر به بررسی ترجیحات سرمایه گذاری مشتریان بانک ها بین حسابهای بلندمدت بانکی و بازارهای مالی (با تاکید بر ارزش و سهام) با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی و نرم افزار SPSS پرداخته است. همچنین جمع آوری داده ها در این پژوهش از طریق پرسش نامه انجام شده است و در پایان محقق به این نتیجه رسیده است که، فرضیه اصلی پژوهش (مردم سپرده های بلندمدت بانکی را به بازارهای مالی برای سرمایه گذاری ترجیح می دهند)، فرضیه فرعی ۳ (مردم در کوتاه مدت، سپرده گذاری در بانک را به سرمایه گذاری در بازار ارزش ترجیح می دهند)، فرضیه فرعی ۴ (مردم در بلند مدت، سپرده گذاری در بانک را به سرمایه گذاری در بازار ارزش ترجیح می دهند) پذیرفته نمی گردد. اما در مورد فرضیه فرعی ۱ (مردم در کوتاه مدت پس انداز در بانک را به خرید سهام از بازار بورس ترجیح می دهند) و فرضیه فرعی ۲ (مردم در بلند مدت پس انداز در بانک را به خرید سهام از بازار بورس ترجیح می دهند) رد نمی شود و یا به عبارتی با سطح اطمینان ۹۵٪ تأیید می گردد. بر مبنای رد شدن فرضیه اصلی پژوهش می توان نتیجه گرفت که مردم برای سرمایه گذاری بازارهای مالی را به سپرده های بلندمدت بانکی ترجیح می دهند.

واژگان کلیدی: درآمد افراد، نرخ بهره، تورم، سودانتظاری سهام، قیمت انتظاری ارزش

فهرست مطالب

فصل اول: کلیات تحقیق

۹	مقدمه
۱۰	۱-۱ بیان مسئله تحقیق
۱۱	۲-۱ اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۲	۳-۱ اهداف تحقیق (کلی و ویژه)
۱۳	۴-۱ سوال و فرضیه تحقیق
۱۳	۵-۱ چهارچوب نظری تحقیق
۱۹	۶-۱ روش تحقیق
۱۹	۷-۱ جامعه آماری و حجم آن
۱۹	۸-۱ بر آورد حجم نمونه و روش نمونه گیری
۱۹	۹-۱ روش گرد آوری اطلاعات
۱۹	۱۰-۱ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات
۲۰	۱۱-۱ متغیرها و واژه های کلیدی

فصل دوم: مبانی نظری

۲۲	مقدمه
۲۲	۱-۲ رفتار مصرف کننده
۲۴	۲-۲ مدیریت سرمایه بانک
۲۵	۱-۲-۲ تعیین میزان سرمایه کافی برای بانک
۲۶	۱-۲-۲-۱-۱ وظایف سرمایه بانک
۲۶	۱-۲-۲-۲-۱-۲ نیاز به استفاده از اهرمهای مالی در جهت بهبود بازده سهامداران
۲۶	۱-۲-۲-۳-۱ میزان سرمایه کافی از جانب قانونگذاران
۲۷	۳-۲-۳-۱ توانایی بازار در صنعت بانکداری واسطه‌گری مالی و نظارت بر بانکها

۲۷	۴-۲- معیارهای باز بودن بازار های مالی
۲۸	۵-۲- تئوری آزاد سازی بازار مالی
۳۰	۶-۲- رابطه بین توسعه بازار مالی و رشد اقتصادی
۳۰	۷-۲- طبقه بندی بازار مالی
۳۰	۱-۷-۲- براساس نوع دارایی
۳۱	۲-۷-۲- بر اساس مرحله عرضه اوراق بهادار
۳۲	۳-۷-۲- بر اساس سررسید تعهدات مالی
۳۲	۱-۳-۷-۲- بازار پول
۳۲	۱-۱-۳-۷-۲- ابزارهای بازار پول
۳۶	۲-۱-۳-۷-۲- نهادهای بازار پول
۳۷	۲-۳-۷-۲- بازار سرمایه
۳۸	۳-۳-۷-۲- رابطه بازار پول و سرمایه
۴۰	۸-۲- بحران سرمایه گذاری
۴۰	۹-۲- روشهای مورد استفاده برای آزاد سازی بازار سرمایه
۴۱	۱-۹-۲- داد و ستد مستقیم اشخاص خارجی
۴۲	۲-۹-۲- سرمایه گذاری در انواع رسیده های سپرده
۴۳	۳-۹-۲- صندوقهای کشوری
۴۳	۱۰-۲- تجربه تایلند و مالزی در آزاد سازی بازار مالی
۴۴	۱۱-۲- بازار سهام
۴۵	۱-۱۱-۲- ادبیات اخیر در آزاد سازی بازار سهام
۴۶	۲-۱۱-۲- تجربه کره ، هند و تایوان در آزاد سازی بازار سهام
۴۷	۳-۱۱-۲- اثر بازده سود سهام ، سود نقدی هر سهم
۴۷	۴-۱۱-۲- اثر عرضه اولیه سهام
۴۸	۵-۱۱-۲- ارزش ذاتی سهام

۴۹	۱۲-۲-اقتصاد و بازار سهام
۵۰	۱۳-۲- سود سهام و تولید ناخالص ملی
۵۱	۱۴-۲- رویکردهای نگرشی به بازار سهام و تجزیه و تحلیل آن
۵۲	۱۵-۲-انواع اثرات ارزی
۵۳	۱۵-۲-۱-نرخ ارز
۵۴	۱۵-۲-۲-عوامل موثر در تعیین نرخ ارز
۵۶	۱۶-۲-تاثیر اجرای هدفمندی یارانه ها و کاهش نرخ سود بانکی بر وضعیت بازار ارز

فصل سوم:پیشینه تحقیق

۵۹	مقدمه
۶۰	۱-۳-مطالعات انجام شده
۶۰	۱-۱-۳- مطالعات داخلی
۶۵	۱-۲-۳- مطالعات خارجی

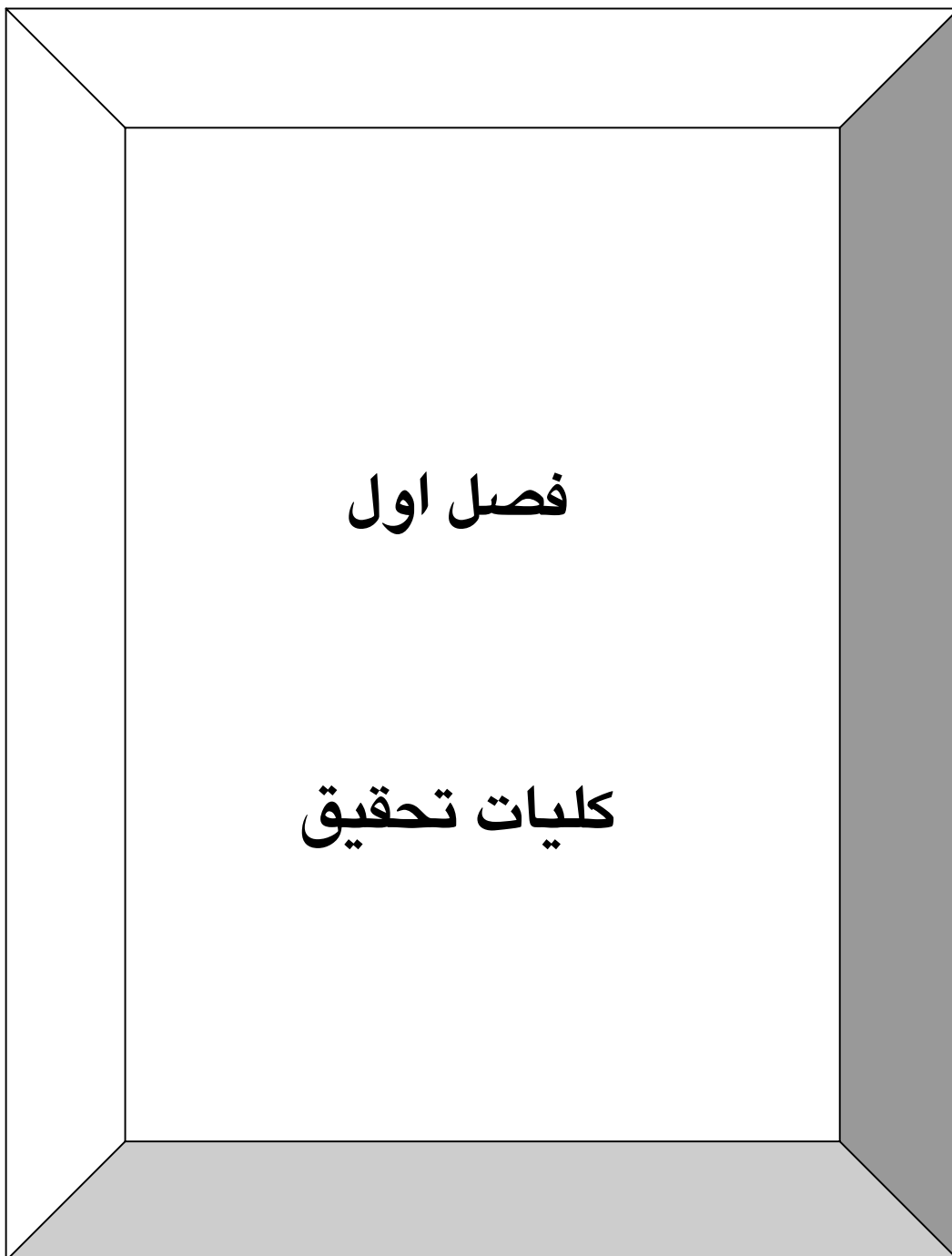
فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها

۷۴	مقدمه
۷۴	۱-۴ آمار توصیفی نمونه‌ی آماری
۷۴	۱-۱-۴-جنسیت پرسش‌شوندگان
۷۶	۱-۲-۴ سن پرسش‌شوندگان
۷۸	۱-۳-۴ سطح تحصیلات پرسش‌شوندگان
۸۰	۱-۴-۴ شغل پرسش‌شوندگان
۸۲	۱-۵-۴ آیا تبلیغات در رسانه های جمعی در میزان سپرده گذاری شما در بانک ها مؤثر بوده است ؟
۸۴	۱-۶-۴ وجود قرعه کشی در بانک ها چه میزان در سپرده گذاری شما در بانک ها مؤثر بوده است ؟
۸۶	۱-۷-۴ دلیل شما از سپرده گذاری در بانک چیست ؟

۸۸	۴-۱-۸ به نظر شما بازدهی سرمایه گذاری در سپرده های بانکی چگونه است؟
۹۰	۴-۲ آمار استنباطی نمونه‌ی آماری
۹۱	۴-۲-۱ آزمون t تک نمونه‌ای
۱۰۸	۴-۳ نتیجه‌گیری

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و پیشنهادات

۱۱۰	مقدمه
۱۱۱	۵-۱ نتایج و دستاوردهای حاصل از تحقیق
۱۱۱	۵-۱-۱ فرضیه‌های تحقیق
۱۱۴	۵-۱-۲ سایر یافته‌های تحقیق
۱۱۹	۵-۲ نتیجه‌گیری
۱۲۰	۵-۳ پیشنهادات و راهکارها
۱۲۳	منابع و مأخذ
۱۲۷	ضمائم

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

سرمایه‌های سرگردان و پس‌اندازهای اندک همانند آب‌هایی هستند که از بارندگی‌های موضعی به وجود می‌آیند و در سطح زمین جاری می‌شوند، اما اگر این آبها کنترل شوند می‌توانند به منبع مهمی برای آبیاری و تولید برق تبدیل شوند، در غیر این صورت می‌توانند تبدیل به سیل شده و آبادانی‌های موجود را نیز از بین ببرند. بورس اوراق بهادار نیز همانند یک کانال هدایت‌کننده منابع عمل کرده و قادر است تا در صورت آماده بودن شرایط موجب هدایت منابع به سمت فعالیت‌های تولیدی شود.

درجه توسعه یافتگی و رونق بازار سرمایه به سبب نقش اساسی و بالقوه‌ای که در گردآوری منابع پس‌اندازهای کوچک و بزرگ موجود در اقتصاد ملی و هدایت آنها به سمت فعالیت‌های اقتصادی بلندمدت دارد به خودی خود اهمیت زیادی در توسعه اقتصادی یک کشور می‌تواند داشته باشد. بازارهای مالی با فراهم آوردن امکان معاملات اوراق بهادار بنگاه‌ها و موسسات، از یک سو، تسهیلات و منابع مالی مورد نیاز را در اختیار متقاضیان قرار می‌دهند و از سوی دیگر بازدهی مناسبی برای ارائه‌کنندگان این منابع فراهم می‌کنند. از این رو یکی از اهرم‌های قوی در اقتصاد کشور ما محسوب شده و در جهت تسریع روند توسعه صنعتی به خصوص در کشورهای روبه رشد عمل می‌کنند. از جمله مسائلی که در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار مورد توجه قرار می‌گیرد، ساختار مالی آنها است و اینکه چه حجمی از ساختار مالی را بدهی و چه حجمی را حقوق صاحبان سهام تشکیل می‌دهد تا در نهایت به عنوان یک ساختار مالی بهینه موجب به حداقل رساندن هزینه تامین مالی یا هزینه سرمایه و به تبع آن افزایش ارزش بازار سهام شرکت‌ها شود. این عوامل را می‌توان تحت عناوین درونی طبقه‌بندی کرد. اما عوامل دیگری نیز وجود دارد که خارج از حیطه تصمیم‌گیری شرکت‌ها بوده و تغییر در آنها می‌تواند بالطبع سودآوری و ارزش سهام این شرکت‌ها را تحت تاثیر قرار دهد. متغیرهای کلان پولی و مالی از جمله عواملی هستند که می‌تواند بر عملکرد شرکت‌ها تاثیرگذار باشد.

۱-۱- بیان مساله تحقیق:

همانطور که می دانیم، سرمایه گذاری و تشکیل سرمایه یکی از شرایط لازم برای دستیابی به رشد و توسعه اقتصادی در بلند مدت است. بانک ها با در اختیار داشتن بخش عمده ای از وجوه در گردش جامعه نقش بسیار حساس و مهمی، در هر نظام اقتصادی ایفا می کنند.

در واقع، نظام بانکی بخشی از نظام اقتصادی است و بالطبع نحوه تجهیز و تخصیص منابع متأثر از شرایط و اوضاع و احوال عمومی و بویژه، اقتصادی بوده و در کل می باید تامین کننده خواستها و ارزشهای اقتصادی جامعه باشد. بانک ها با جلب نظر عموم و جذب هر چه بیشتر نقدینگی های سرگردان جامعه، جهت نیل به اهداف اقتصادی عمل می کنند.

از مهمترین عوامل موثر بر رشد اقتصادی کشورها و بخصوص کشورهای در حال توسعه فراهم آوردن سرمایه به منظور تامین مالی طرح های سرمایه گذاری است. اگر شرایط سرمایه گذاری در کشورهای در حال توسعه و اقتصادهای در حال گذار تضمین شود سرمایه گذاران میل و رغبت بیشتری برای حضور در بازار های سرمایه گذاری خواهند داشت، که این امر به کشور فرصت بهره گیری از مزیت های نسبی، رشد اقتصادی و دستیابی به دانش و فناوری روز در عرصه بین المللی را میدهد.

در این پژوهش، مسئله، انتخاب های سرمایه گذاران بین انتخاب های متفاوت یعنی سپرده های بانکی، بازار ارز و بازار سهام می باشد.

ضمن اینکه سعی شده تا عواملی را که باعث می شود فرد بازاری را جانشین بازاری دیگر برای سرمایه گذاری کند شناسایی و مورد مطالعه قرار دهد، اینکه آیا فرد خرید و فروش ارز را به سپرده گذاری در بانک ترجیح می دهد یا دارائیهایشان را به سمت بازار سهام می برد؟ چه فاکتور هایی در تصمیم گیری های افراد برای انتخاب بازار سرمایه گذاری موثر است؟ آیا افراد بازارهای دیگر از قبیل طلا و مسکن و..... را ترجیح می دهند؟ نرخ سود بانکی چه میزان در تصمیم گیری فرد برای انتخاب بازار سرمایه گذاری موثر است؟ نرخ تورم چه تاثیری در تصمیم سرمایه گذار برای انتخاب بازار سرمایه گذاری دارد؟

۱-۲- اهمیت موضوع تحقیق و انگیزه انتخاب آن :

همان گونه که اشاره شد در هر اقتصاد، خاصه در اقتصادهای در حال توسعه، تشکیل سرمایه عامل مهم رشد اقتصادی است، پس توجه به این نکته که کدام بازار سرمایه گذاری کمک بیشتری به رشد و توسعه کشور می نماید و مردم کدام بازار را انتخاب می کنند، امری ضروری است. از آنجا که مهمترین هدف در برنامه ریزی کشورهای در حال توسعه، به وجود آوردن حداکثر امکانات برای تامین و افزایش سرمایه ملی به جهت توسعه و رشد اقتصادی است که آن هم با میزان سرمایه گذاری رابطه مستقیم دارد، لذا مشارکت در تحقق این مهم، به عنوان ((تجهیز منابع پولی)) یک بخش از وظیفه اصلی سیستم بانکی اعلام گردیده تا از طریق جمع آوری اندوخته های مردم به تولیدکنندگان یا توزیع کنندگان کالا و خدمات، تحت عناوین شرعی و بانکی، از قبیل: مشارکت، مضاربه، جعاله و... کمک نموده و برای جلب نظر عموم و جذب هرچه بیشتر سرمایه های خرد و کلان، جهت نیل به اهداف اقتصادی عمل کرده باشند.

در حقیقت بانک ها، بدهکاران بزرگ جامعه هستند که طلبکارانشان می توانند، عندالمطالبه پول خود را وصول و بدهکار هم تلاش در افزایش بدهی خود به جامعه که همان تجهیز منابع پولیست، می نماید. همواره افراد جامعه بخشی از درآمدها را پس انداز می نمایند و با توجه به الزامات گوناگونی که برایشان وجود دارد، بازارهای مختلفی را برای سرمایه گذاری انتخاب می کنند.

در این پژوهش سعی داریم تا عواملی را که باعث می شود فرد بازاری را به بازاری دیگر برای سرمایه گذاری ترجیح دهد، شناسایی کنیم و بیشتر تاکید و بررسیمان بر سپرده های بانکی و بازارهای مالی (ارز و سهام) می باشد. در کشورهای در حال توسعه، یکی از منابع مهم سرمایه، همان پس اندازهای کوچک افراد نزد بانک هاست که میزان این پس اندازها به عوامل زیادی از جمله نرخ سودی که بانک ها به سپرده های آنها می دهد، بستگی دارد. بانک ها با قبول سپرده های مردم، نقش گسترده ای در جمع آوری وجوه پراکنده موجود در کشور را داشته و از طرف دیگر این وجوه را به متقاضیان آن در امور سرمایه گذاری پرداخت می کنند و در حقیقت واسطه میان سپرده گذاران و سرمایه گذاران می باشند.

بطور معمول سپرده های بانکی به سه گروه سپرده های جاری، پس انداز و مدت دار تقسیم می شوند. هدف اصلی صاحبان سپرده جاری از سپرده گذاری در بانک تسهیل مبادلات پولی و استفاده از بانک به عنوان صندوق و حسابدار سریع و دقیق است و انگیزه اصلی صاحبان سپرده پس انداز، حفظ و نگهداری وجوه مازاد و برنامه ریزی برای هزینه های آینده و احتیاطی است، در اکثر بانک های دنیا به سپرده های جاری سود یا بهرهای پرداخت نمی شود و برای صاحبان پس انداز، در حد پایین بهره یا جایزه می پردازند، در نتیجه تغییرات نرخ سود یا بهره بانکی روی سپرده های جاری هیچ تاثیری ندارد و روی سپرده های پس انداز هم تاثیر چندانی نمی گذارد، اما سپرده گذاران مدت دار به قصد کسب درآمد و استفاده از سود و بهره بانکی سپرده گذاری می کنند، در نتیجه نرخ بازده بانک را با سایر نرخ های بازدهی موجود در اقتصاد مقایسه کرده، سپس تصمیم میگیرند.

۳-۱. هدفهای تحقیق :

هدف از انجام این پژوهش، بررسی ترجیحات مشتریان بانک ها بین سپرده های بلندمدت بانکی و بازارهای مالی (ارز و سهام) و همچنین عوامل موثر بر ترجیحات مشتریان برای انتخاب بازار سرمایه گذاری مناسب می باشد تا با تکیه بر یافته ها، توصیه هایی برای برنامه ریزی کلان توسعه کشور در خصوص منابع ارائه گردد، همچنین قدرت برنامه ریزی بانک ها را جهت جذب منابع بیشتر افزایش دهد.

شکی نیست که بانک ها در جایگاه واسطه وجوه، نقش مهمی در تجهیز سرمایه های نقدی و هدایت آنها به سمت فعالیت های مولد دارند. بانک ها با کمک شعبه های گسترده و با استفاده از انواع سپرده های بانکی وجوه مازاد بر نیاز خانوارها، شرکت ها و موسسات را گرد آورده و در اختیار تولیدکنندگان و فعالان اقتصادی قرار می دهند. یکی از متغیر های اساسی و حساس در فعالیت های بانکی تصمیم گیری روی نرخ سود سپرده های بانکی است. همانطور که تصمیم صحیح و منطقی در تغییر نرخ سود بانکی بازار پول و سرمایه را در جهت حرکت به سمت اشتغال کامل به تعادل می رساند، تصمیم نادرست و غیر منطقی بازار ها را مختل کرده باعث رکود یا تورم یا رکود توام با تورم می شود.

۴-۱. سوالات یا فرضیه های تحقیق:

فرضیه اصلی: مردم سپرده های بلندمدت بانکی را به بازارهای مالی برای سرمایه گذاری ترجیح می دهند.

فرضیه فرعی ۱: در کوتاه مدت، مردم پس انداز در بانک را به خرید سهام از بازار بورس ترجیح می دهند.

فرضیه فرعی ۲: در بلندمدت، مردم پس انداز در بانک را به خرید سهام از بازار بورس ترجیح می دهند.

فرضیه فرعی ۳: در کوتاه مدت، مردم سپرده گذاری در بانک را به سرمایه گذاری در بازار ارز ترجیح می

دهند.

فرضیه فرعی ۴: در بلند مدت، مردم سپرده گذاری در بانک را به سرمایه گذاری در بازار ارز ترجیح می دهند.

۵-۱. چارچوب نظری تحقیق :

چارچوب نظری این پژوهش، نظریه های سرمایه گذاری و پس انداز است، ضمن اینکه اشاره ای به بحث عرضه

و تقاضای پول و انواع آن دارد.

اقتصاددانان کلاسیک و نئوکلاسیک معتقدند: سرمایه گذاری تابع معکوس نرخ بهره است. هرچه نرخ بهره کاهش

یابد، هزینه سرمایه گذاری کمتر می شود و در نتیجه، سرمایه گذاری افزایش می یابد (تفضلی، ۱۳۶۶:ص ۲۵۸-

۲۶۲). در مقابل کینز معتقد است که سرمایه گذاری صرفاً تابع نرخ بهره نیست، زیرا اگر سرمایه گذاران پیش بینی

کنند که سود فراوانی به دست خواهند آورد، ممکن است حتی با نرخ بهره بالا هم به گرفتن وام و سرمایه گذاری

اقدام کنند، همانگونه که اگر پیش بینی سود نداشته باشند، حتی در نرخ های بهره خیلی پایین هم به سرمایه

گذاری اقدام نمی کنند. وی به همین دلیل، سرمایه گذاری را به پیش بینی های سود آوری مربوط می داند (گلریز و

ماجدی، ۱۳۶۷:ص ۲۰۸ و ۲۰۹).

در خصوص پس انداز و تاثیر آن بر بخشهای اقتصادی کشور و میزان سرمایه گذاری افراد نظریه های گوناگونی وجود دارد که در اینجا به بحث تناقض خست کینز اشاره می کنیم.

اقتصاددانان کلاسیک (شاید بجز توماس مالتوس) بالا بودن پس انداز و نرخ پس انداز (نسبت پس انداز به درآمد ملی) را برای رشد اقتصادی بسیار ضروری می دانستند و بنابراین در نگرش آنها زیاد شدن پس انداز بسیار مناسب بود. در واقع یکی از نگرانیهای اقتصاددانان کلاسیک آن بود که به تدریج نرخ سود کسب شده توسط سرمایه داران ممکن است رو به کاهش گذاشته و با توجه به این که بیشتر پس اندازها توسط سرمایه داران صورت می گیرد، بر اثر کاهش نرخ سود، نرخ پس انداز نیز کاسته خواهد شد و در آن صورت رشد آتی نظام سرمایه داری به خطر خواهد افتاد. پس اگر مردم تصمیم بگیرند بیشتر پس انداز کنند به تقویت رشد اقتصادی کمک خواهد کرد و با کاهش نرخ بهره انگیزه سرمایه گذاری را بیشتر خواهد کرد.

کینز با استفاده از چارچوب تحلیلی خود سعی کرد نشان دهد که افزایش پس انداز در هر شرایطی سودمند نیست و اگر در شرایط رکودی تمایل برای پس انداز بیشتر شود، مضر نیز خواهد بود.

کینز سعی کرد نشان دهد اگر در شرایط رکودی و پایین تر از اشتغال کامل، مردم تصمیم بگیرند بیشتر پس انداز کنند، چون افزایش پس انداز به معنی کاهش مصرف است پس با کاهش مصرف مقدار تقاضای کل نیز کاسته شده و در نتیجه تولید و درآمد ملی دچار کاهش می شود. با توجه به این که پس انداز خود تابعی مستقیم از درآمد ملی است، پس کاهش تولید و درآمد ملی سبب کاهش مقدار پس انداز شده و بنابراین نه تنها اثر منفی کاهش تولید ایجاد شده است بلکه حتی مقدار پس انداز ممکن است از حالت اولیه نیز کمتر شود.

کینز این وضعیت را معمای خست یا تناقض خست نامید که تناقض صرفه جویی و تناقض پس انداز یا معمای پس انداز نیز نامیده شده است. وجه تسمیه این وضعیت نیز آن است که مردم تصمیم گرفته اند بیشتر پس انداز کنند اما مقدار پس انداز آنها در نهایت نسبت به قبل کمتر شده است. بدین شکل کینز نشان داد که بالا بودن پس انداز و یا افزایش آن در هر شرایطی سودمند نیست.

پس می توان گفت در صورتی که اقتصاد در وضعیت رکودی باشد و هنگامی که پس انداز تابع درآمد ملی باشد (که معمولاً چنین است) با افزایش تمایل به پس انداز مردم، به دلیل آن که تقاضای کل کاهش می یابد به تشدید رکود کمک می کند و بنابر این علاوه بر آن که تولید و درآمد ملی کاهش می یابد، حتی مقدار پس انداز نیز دچار کاهش می شود (رحمانی، ۱۳۷۸: ص ۱۲۳-۱۲۶).

در حقیقت در این تحقیق، سعی داریم تا دلایل و اهداف سپرده گذاری مردم نزد بانک ها را در قالب انواع تقاضای پول شناسایی کنیم. اگر پول را عامل سهولت دادوستد بین تولیدکنندگان و توزیع کنندگان و مصرف کنندگان بدانیم از نقش اساسی پول در روند اقتصاد امروز به دور افتاده ایم و بهایی برای مقدار عرضه آن که متناسب با سیاست های پولی و مالی دولت است در مقابل مقدار تقاضای آن که همان عامل رفع نیاز جامعه در برابر عرضه کالا و خدمات است، غافل شده ایم.

معمولاً منظور از پول، وسایل پرداخت مورد قبول عموم است که شامل اسکناس و مسکوک در دست مردم (خارج از سیستم بانکی) و سپرده های دیداری (سپرده هایی که با کشیدن چک امکان برداشت از آنها و پرداخت به سایرین وجود دارد) می باشد (رحمانی، ۱۳۷۸: ص ۱۵۷).

از دهه ۱۹۳۰ اقتصاددانان پایه تئوریک، تقاضای پول را در قالب چندین خط فکری مختلف عنوان کرده اند. هر کدام از این تئوری ها به این سوال که "اساسا علت نگهداری پول در اقتصاد چیست؟" پاسخهای متفاوت می دهند. چنانچه در بحث های کینزی مربوط به تقاضا برای پول یا نگهداری پول، سه انگیزه ذکر شده است:

یک انگیزه برای نگهداری پول، انجام دادوستدها و معاملات روزانه است که انگیزه معاملاتی است، چراکه معاملات با پول انجام می شود.

دلیل یا انگیزه دوم برای نگهداری پول، تامین هزینه ها و مخارج پیش بینی نشده است که به انگیزه احتیاطی مشهور است. ذخیره احتیاطی پول، با افزایش درآمد افزایش خواهد یافت. زیرا هرچه درآمد فرد افزایش می یابد مخارج اونیز افزایش می یابد.

حال اگر وضعیتی که فرد مصرف کننده با آن روبه روست طوری باشد که نوسانات مازاد درآمد وی نسبت به مخارجش همگام با افزایش مخارج، افزایش یابد، مطمئنا نیاز او برای مانده احتیاطی پول نیز افزایش می یابد. در واقع، تقاضای احتیاطی و معاملاتی پول با درآمد رابطه مستقیم دارد.

فریدمن، می گفت، مصرف کنندگان پول نگه می دارند، چون نگهداری پول به آنها مطلوبیت می دهد و تولیدکنندگان هم پول را به عنوان دارایی مولد که جریانهای پرداختی و مخارج آنها را هموار می سازد، نگهداری می کنند.

انگیزه یا دلیل سوم برای نگهداری پول، انگیزه سفته بازی است، که این تقاضا، چیزی جز پول راکد نیست. تقاضای سفته بازی با نرخ بهره رابطه معکوس دارد.

نکته دیگر این است که قدرت خرید پول با افزایش قیمت ها کاهش می یابد، از این رو افزایش نرخ انتظاری تورم موجب تبدیل بیشتر پول و اوراق قرضه به کالای بادوام می شود.

قطعا" در اقتصادی که حجم نقدینگی از ظرفیت اقتصادی آن جامعه به سبب کمبود سرمایه گذاری در زیر ساخت ها برای جذب این حجم نقدینگی بیشتر باشد باعث افزایش لجام گسیخته قیمت ها خواهد شد.

دولت هایی که با مشکل رکود اقتصادی و یا بیکاری مواجه هستند سعی می کنند با افزایش مخارج خود در داخل کشور رونق ایجاد کنند، اما به سبب فراهم نمودن بستر و زیر ساخت های لازم این مبالغ پول به عوض بلعیده شدن در صنعت، خدمات، کشاورزی و در یک کلام تولید و هضم آن توسط این بخش ها، به دلیل عدم وجود مکانیزم هضم که قبلا به شکل افزایش در سرمایه گذاری ایجاد می شد باعث افزایش تورم می شود یعنی این افزایش نقدینگی در اثر افزایش مخارج باعث افزایش تقاضا شده و به علت عرضه محدود باعث متورم شدن قیمت ها می شود.

تابع تقاضای پول را به صورت زیر می توان استخراج نمود. (برانسون، ۱۹۸۹: ص ۴۳۶)

$$M/P = m = m[Y, r, in]$$

$$\text{نرخ بهره} \quad \swarrow \quad \nwarrow \quad \text{تورم}$$

$$\text{نرخ بهره واقعی} = (r - \text{in})$$

M/P → تقاضای حقیقی پول

عرضه پول هم به معنی عرضه اسکناس و مسکوک و سپرده های دیداری توسط سیستم بانکی است که بر اساس تصمیمات بانک مرکزی تعیین می شود. بنابر این این طور بحث می شود که تا بانک مرکزی تصمیم به تغییر حجم یا عرضه پول نگیرد، عرضه پول تغییر نمی کند. پس عرضه پول مقدار ثابت و برون زایی فرض می شود که توسط بانک مرکزی تعیین می شود.

Ms/P → عرضه حقیقی پول

همچنین در اینجا، سعی داریم عواملی را که باعث می شود سرمایه گذاران بازارهای مالی دیگر را برای سرمایه گذاری نسبت به سپرده های بانکی ترجیح دهند در چارچوب نظریه های سرمایه گذاری، شناسایی و مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم، در واقع با بررسی تئوری های مربوط به تقاضای سرمایه گذاری و بحث سطح مطلوبیت سرمایه گذاری، سعی در بررسی عوامل موثر بر تصمیم افراد برای انتخاب بازار مناسب سرمایه گذاری داریم.

امروزه عرصه های گوناگونی برای سرمایه گذاری صاحبان سرمایه های نقدی وجود دارد. سرمایه گذاری مستقیم در فعالیتهای اقتصادی، سپرده گذاری در بانک ها، خریدوفروش سهام، ورود به شرکتهای سرمایه گذاری، خریدوفروش زمین، ساختمان، طلا، ارز و... از جمله آنهاست.

در این پژوهش بیشتر تاکیدمان روی سپرده های بلندمدت بانکی و بازار سهام و خرید و فروش ارز(با در نظر گرفتن مفهوم دلاری شدن) و بررسی دلایل افراد برای انتخاب هر یک از این بازارها برای سرمایه گذاری می باشد.

در اینجا اشاره ای به بحث دلاری شدن و جانشینی پول می کنیم:

اولین بار در سال ۱۹۳۶ کینز در کتاب "نظریه عمومی، اشتغال، بهره و پول" نوشت: اگر وضعی پیش آید که

پول در جریان کشور خاصیت نقدینگی خود را از دست دهد، جانشین های فراوانی پای خود را در کفش پول

میکنند مثل بدهی های کوتاه مدت، پول خارجی، جواهرات، انواع فلزات گران قیمت و جریانات اعتباری بانک که

خلق پول است بدون اسکناس و به آن پول اعتباری میگویند. (کینز، ۱۹۳۶: ص ۳۵۸)

جانشینی پول به پدیده ای اطلاق می شود که مردم یک کشور ترجیح می دهند به جای پول داخلی، پول

خارجی نگهداری کنند.

این امر دلایل متعددی دارد که مهمترین آنها کاهش مداوم ارزش پول ملی، تداوم تورم شدید داخلی، بی ثباتی

اقتصادی، منفی بودن نرخهای واقعی بهره، خروج سرمایه به علت مهاجرت قانونی و غیر قانونی و گسترش

فعالیت های قاچاق کالا است. این پدیده هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای در حال توسعه مشاهده شده

است. در کشورهای پیشرفته جانشینی پول به صورت متقارن و دو طرفه است. ولی در کشورهای در حال توسعه به

صورت یک طرفه است و بر سیاست های پولی این کشورها تأثیر گذاشته و اثربخشی سیاست ها را کاهش داده است.

به طور کلی برای پول در اقتصاد سه وظیفه مبادلاتی، سنجش و ذخیره ارزش فرض میشود. اگر پول ملی در

یک کشور به علل مختلف از جمله تورم، کاهش ارزش پول ملی و بی ثباتی اقتصادی وظیفه ذخیره ارزش خود را به

خوبی ایفا نکند و پول خارجی عهده دار این وظیفه شود، میگویند، اقتصاد دلاری شده است ولی چنانچه پول ملی

یک کشور هیچکدام از وظایف پول را به طور کامل انجام ندهد یعنی پول خارجی هم در معاملات داخلی و هم برای

سنجش کالاها مورد استفاده قرار گیرد جانشینی پول صورت گرفته است به طوری که یک یا چند پول خارجی

جای پول ملی را گرفته است.

پدیده جانشینی پول اثرات متفاوتی بر اقتصاد کشورهای مختلف داشته است. مطالعات تجربی نشان داده است

که این پدیده چه به صورت رسمی و با اراده دولت، چه به صورت غیر رسمی و بدون اراده دولت موجب تضعیف پول

ملی در داخل و خارج کشور میشود. جانشینی پول در یک کشور موجب میشود که مردم نسبت به آینده اقتصاد

کشور خود بدبین باشند. این پدیده موجب میشود تا بانک مرکزی کنترل خود را بر بخشی از پول که به صورت ارز

نگهداری میشود از دست بدهد و قدرت استفاده از حق الضرب و مالیات تورمی کاهش یابد. لذا تأثیر سیاست های

پولی بر متغیرهای واقعی اقتصاد تضعیف می شود.

۶-۱. روش تحقیق :

۱. مطالعه ادبیات

۲. طراحی پرسشنامه با نظرات نخبگان

۳. پرسشنامه

۴. برازش و نتیجه گیری

۷-۱. جامعه آماری و حجم آن :

جامعه آماری ما در این تحقیق، سپرده گذاران بانک پاسارگاد می باشند که تعداد کل آن ها ۲,۷۰۳,۲۰۱ نفر می باشد.

۸-۱. بر آورد حجم نمونه و روش نمونه گیری:

برآورد حجم نمونه بر اساس جدول مورگان، ۳۷۵ نفر و روش نمونه گیری ساده بدون وزن می باشد.

۹-۱. روش گرد آوری اطلاعات :

روش گردآوری اطلاعات، کتابخانه ای/ پرسشنامه می باشد.

۱۰-۱. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات :

در این پژوهش، با استفاده از نتایج پرسشنامه، آمار استنباطی و نرم افزار SPSS به تجزیه و تحلیل اطلاعات می پردازیم.

۱-۱۱. متغیرها و واژه های کلیدی :

* درآمد افراد: مقدار پول و یا معادل آن در طول یک دوره از زمان در ازای کار یا خدمات دریافتی، از فروش کالا یا دارایی، یا به عنوان سود حاصل از سرمایه گذاری های مالی است.

* نرخ بهره : عبارت است از نرخى که بابت جلوگیری از کاهش ارزش پول پرداختی در امروز و دریافتی در آینده (به دلیل نرخ تورم) از وامگیرنده دریافت میشود.

* تورم: از نظر علم اقتصاد اشاره به افزایش سطح عمومی تولید پول، درآمدهای پولی و یا قیمت است. تورم عموماً به معنی افزایش غیرمتناسب سطح عمومی قیمت در نظر گرفته می‌شود. تورم، روند فزاینده و نامنظم افزایش قیمت‌ها در اقتصاد است. هر چند بر پایه نظریه‌های گوناگون، تعریف‌های متفاوتی از تورم ارائه می‌شود، اما، تمامی آنها به روند فزاینده و نامنظم افزایش در قیمت‌ها اشاره دارند. مفهوم امروزی تورم، در سده نوزدهم میلادی رواج یافت. پیش از آن، مفهوم دیگری از تورم وجود داشت که جهت نشان دادن افزایش حجم اسکناس‌های غیرقابل تبدیل به طلا به کار برده می‌شد.

نرخ تورم برابر است با تغییر در یک شاخص قیمت که معمولاً شاخص قیمت مصرف کننده است.

* سودانتظاری سهام : سودی که بر اساس شرایط و روند اقتصادی کشور برای سهام پیش بینی می‌شود.

* قیمت انتظاری ارز: پیش بینی افراد از تغییرات قیمت ارز در دوره های آتی را گویند که بر اساس شرایط و

اوضاع اقتصادی کشور برای قیمت ارز انتظار دارند.